

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest IV. Egyetem-utca 4. sz.

Különös ismertető jelek.

Irta: *Ij. Szamosfalvi Panajott Sándor* csendőrhadnagy.

Ha lapozgatunk a „Rendőri Közlöny”-ben, ha kezünkbe veszünk egy utlevelet, egy munkakönyvet, egy cselédkönyvet, egy nyomozó-levelet stb., bámulatba ejt azon szűkszavú modor, melylyel az ily okmányértékű kiadványokban a „Személyleírás” kezeltetik. Az arc, orr, száj a legtöbb ily leírásban „rendes”-nek jeleztetik és a szem, haj és szakáll színe, három sablonos megjelöléssel jut kifejezésre. A „különös ismertető jelek” meg csak akkor vétetnek fel, ha azok valamely feltűnő fogyatkozásban nyilvánulnak.

Pedig éppen ez utóbbi része a személyleírásnak bír az összehasonlításnál a legnagyobb fontossággal s alig akad ember, a kinek, — eltekintve szembeötölő testi fogyatkozásaitól, — ne lenne valamely jellegzetes sajátossága, mely személyazonosságának megállapításánál döntő befolyással van.

Mínt hogy az ily személyleírások, kivált nyomozó-levelek kiadásánál a leggyakrabban a csendőrségi jelentésből merítettnek, szükségesnek tartom itt ezen tárggyal némi részletességgel foglalkozni.

A *születési hely és illetékesség* — ha a kérdéses egyén személyi okmányokkal nem rendelkezik vagy a tételek ott helyben hitelesen meg nem állapíthatók — természetesen csak az egyén bemondása után vehetők fel. Éppen úgy áll ez a *születési évre* nézve is. Itt azonban célszerű zárjelben az egyén látszólagos korát is feltüntetni.

A *vallás* megjelölésére a következő elnevezések használándók: római katolikus, görög katolikus, örmény katolikus, görög nem egyesült, unitárius, református, ágostai evangélikus vagy lutheránus, mózesvallású, baptista, nazarénus, szombatos, adventista, mohamedán, esetleg felekezet nélküli.

A *termet* meghatározására rendesen csak az alacsony, közép és magas kifejezések használtnak. Pedig ezen általános osztályozáson kívül még kiemelendő lenne, hogy az illető vajon: még növésben, fejlődésben levő, vajon karesu-e vagy elhízott, vajon sugár, erőteljes, zömök, köpezős, izmos, tagbanszakadt vagy vézna-e? Sőt ide tartozik a testtartás is. Vajon az

illető előre hajlott vagy egyenes tartású, vajon törődött vagy feszes-e?

Az *arc* leírásánál először az alak: hosszúság, gömbölyű, szögletes, kiálló arezesontu jön tekintetbe. Azután — ha erre elegendő támpont van — kifejezésre juttatandó a faji jelleg, p. o. zsidó, cigány, örmény, japán, szláv jellegű. Továbbá az arc kifejezése is találó szavakban lenne ismerttetendő, p. o. értelmes, okos, buta, bamba, bünye, ravasz, alattomos. Végre kifejezendő, hogy arczszíne egészséges, pozsgás, halvány vagy sárga-e?

A *szem* leírásánál nem elég csak a színnel: fekete, barna, kék, szürke foglalkozni, hanem szükséges a szem alakját is leírni. Lehet a szem tág vagy szűk nyílású, mandulaalakú vagy ferdén és pedig felfelé vagy lefelé — hasított, továbbá mélyen fekvő vagy kidomborodó.

A *szemöldök* színben nem mindég egyezik a hajjal, azért itt külön ugyanazon színárnyalatok használándók, mint a hajnál leírva lesz. Ezen kívül lehet a szemöldök, bíányzó is, lebet keskeny vagy széles, ivelt vagy egyenes, ritka vagy bozontos, összenőtt vagy feltűnően széjjel álló.

Az *orr* nagyon hiányosan jelöltetik meg, közönségesen „rendes”-nek: mert bizony ennek megítélésében másként vélekedik az olasz mint a cseh, másként a cserkesz mint a maláji. Az orr lehet: hosszú vagy rövid, egyenes vagy hajlott, pisze, jobbra vagy balra görbült, széles vagy keskeny, sima vagy bibircsós.

A *száj* leírásánál szintén „rendes” az általános kifejezés. Pedig lehet a száj széles vagy keskeny, nagy vagy kicsiny; az ajkak lehetnek vastagok vagy keskenyek, duzzadtak és keitősek.

A *haj* színárnyalatának leírására egy egész skála szolgál. Kenderszín, hamvas, szőke, világos és sötét gesztenye színű, barna, fekete, vörös, mindezen színekben tüzött, továbbá szürke, fehér és ritka esetben sárga. E mellett kiemelendő a baj viselési módja is. Vajon közepén, jobbról vagy balról olvasztva, vajon rövidre nyírva, hosszúra növesztve vagy fürtökben hordatik-e; vajon tömött-e vagy ritka: férfiaknál, hogy kopasz-e és mily arányban: magas homlok, tetőig vagy tarkóig kopasz: nőknél, hogy vajon hosszú vagy rövid

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szorzódott szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Oroszlai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőhas-utca 2. Ajánlja saját gyárában közölt összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón esztözöltetnek. Arjegyzék minden hangszerről külön kúldetik. ☛ Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára. 6

STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.

hangszerkészítője, az Oroszlai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőhas-utca 2.

Ajánlja saját gyárában közölt összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón esztözöltetnek. Arjegyzék minden hangszerről külön kúldetik. ☛ Magyarország legnagyobb vonós és fuvó hangszerek gyára. 6

fonatban, divatosan vagy a vidék hajviseletének, megfelelően hordatik-e. Végre — ha erre elegendő támpont van — hogy vajon az illető festi-e haját és milyen színre? Hord-e parókát és milyen színűt?

A fogaknál nem elég azt mondani, hogy jók, épek vagy hiányosak. Itt kiemelendő, hogy kifelé vagy befelé allanak-e: tömtek vagy ritkák; beszédnél, nevetésnél különösen láthatók-e: hány ürt mutatnak; gonдозottak vagy elhanyagoltak-e. Továbbá — ha ez felismerhető — vajon az illetőnek egyes hamis fogai (aranytömések) vagy egész hamis fogzata van-e.

A bajusz és szakáll színei nem mindég egyeznek a haj színével, de leírásukra ugyanazon árny-megnevezések használandók, mint a hajnál felsorolva volt. A bajusz lehet borotvált, nyírott, ritka vagy tömött, hosszúra vagy rövidre pödrött, felfelé kunkorított vagy csavart és lelógó vagy csak egyszerűen fésült.

A szakáll lehet egészen borotvált, tüskés, állban berotvált, pofszakáll, fülszakáll, kecskeszakáll, légy (Henri-quatre), áll alatti, úgynevezett Kossuth-szakáll, körszakáll, császárszakáll, Haynau-szakáll (a hol a nagy bajusz és a szakáll egy része egyesítve van) végre a hosszú szakáll egy csomóban vagy kétfelé választva. Itt is mint a hajnál kiemelendő, — ha ez felismerhető — hogy festi-e az illető bajuszát és szakállát s milyen színre?

És most eljutottam értekezletem azon részéhez, melytől a cikk ezimét kölcsönöztem: a különös ismertetőjelekhez. Itt a személyleírás ezen legfontosabb részével bővebben akarok foglalkozni.

Éppen a különös ismertető jelek azok, melyeket megváltoztatni alig lehet, melyek maradandó személyazonossági bizonyítékokat képeznek, s azért a legnagyobb fontossággal bírnak. A különös ismertető jeleket feloszthatjuk:

1. testi fogyatkozásokra,
2. szellemi fogyatkozásokra,
3. mesterséges jelekre,
4. szokásból eredő sajátosságokra,
5. testalkatban rejlő sajátosságokra.

1. A testi fogyatkozások közé sorolhatók:

Vakság, mindkét szemre, félszemre, kifolyt szemgolyó zart szemhéjakkal, nyitott szemhéjjak mellett teljesen fehér szemgolyó, sűrű hályog, fekete hályog (ez legnehezebben ismerhető fel, mert a szem kinézését alig változtatja meg). Itt megjegyzendő, hogy az illető szemkötőt vagy színes szemüveget hord-e és — ha ez megállapítható — nincsen-e üvegszeme.

Kancsalság (bandzsítás), mely szemén és mily mértékben.

Siketség. Vajon mily távolságra hall az illető sugógó, beszélő vagy kiáltó hangot. Vajon a sükettség mindkét fülre egyformán terjed-e ki vagy egyoldalú.

Némesség. Vajon az illető csak néma vagy siket-

néma, vajon ki tud-e egyes szavakat mondani, tud-e egyáltalában hangot adni vagy teljesen néma. Végre felemlítendő, hogy bírja-e a siketnémák jelbeszédét.

Az arcnak bénulásból vagy sebesülések, műtétek következtében keletkezett eltorzulásai.

Kinőtt mellkas.

Hiányzó ujjak.

Az egyik vagy mindkét kéznek, alsó-karnak vagy az egész karnak hiánya.

Az ujjak, a kéz vagy a kar elnyomorodása, a kar rövidülése egyoldalt vagy mindkét oldalt (úgynevezett koreszkéz).

Az ujjak, a kéz vagy a kar bénulása.

Vajon egyik vagy másik karját állandóan felkötve hordja-e.

A csipő nincsen-e egyoldalulag kinőve, a mi különösen nőknél szokott előfordulni.

Vajon nincs-e az illetőnek műkeze vagy műkarja.

Sántaság, bénulás, rövidülés, törés, elferdülés által.

A lábfej, az alszár (térden alul vagy felül), az egész láb hiánya egyik vagy mindkét oldalon.

A lábak sorvadása, visszamaradása.

Teli talp, ludtalp, lóláb.

Vajon az illető magastalpat, mülábat hord-e; vajon bottal egy vagy két mankóval jár-e. Vajon tud-e egyáltalában járni.

Végre vajon ezen fogyatkozások egyikét-másikát nem-e szinleli. (A mi különösen koldusoknál szokott előfordulni.)

2. A szellemi fogyatkozásokhoz tartoznak:

Orültség; ön- vagy közveszélyes. Ha valamely rögeszmével bír (üldözési, nagyzási hóbort) ez is fel-
említendő.

Csöndes butaság.

Hülyeség.

A felfogás, itélőképeség, kifejezés hiányossága.

Bambaság minden érdeklődés hiányával.

Vajon ezen fogyatkozások nem-e szinleltetnek.

3. Mesterséges jelek. Ezek között az első helyet a tetoválás foglalja el. Ez fekete, vörös és kék színben szokott a test különböző részein alkalmaztatni s oly maradandó jelzést képez, melyet vegyi uton is csak úgy lehet eltüntetni, hogy nyomai állandóan visszamaradnak. Katonák, tengerészek, mesterlegények, fegyvereztek rendszeren a karon vagy mellon szokták hivatásuk jelvényeit s nevük kezdőbetűit tetováltatni. Az ily jelek között a szív, a horgany, két keresztbe tett kard, balálfej vagy valamely szerszám szokta a főszerepet játszani. De bebizonyított dolog az, hogy kivált bajlamosított gonosztevők szeretik mellükre egész jeleket vagy egyes testrészeket tetováltatni, melyek érzéki elfajultságuk látható bizonyítékai maradnak.

Mutatványosok egész képesoportozatokat tetováltat-

A legjobb órák, ⁴⁷

legszolidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábbig, úgy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden.
Javitások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

nak testükre: sőt újabb időben divatossá vált az angol és amerikai félvilági hölgyeknél, hogy mellüket művészi tetoválásokkal boríttatják.

A különös ismertető jelek között az ily tetoválásoknak különösen fontos szerep jut. Azok részletesen leírandók, ha szükséges rajzban is bemutatandók.

Ily mesterséges jelzésnek tekintendő férfiaknál az átfurt fülczippa, fülbevalóval vagy a nélkül.

A mesterséges jelzések közé sorolhatók azon forradások, hegek, melyek vagy sérülésekből vagy műtétekből maradtak egyes testrészekben vissza. Ezeknek helye, alakja, nagysága és iránya tüzetesen leírandó.

Bár nem mesterségesen előidézett, de hasonló megítélés alá eső jelek azok is, melyek úgynevezett tűzjelek, májfoltok, szeplők, anyajegyek, szemölcsök és foltok alakjában jelentkeznek a test különféle részein, de különösen az arczban és a nyakon; továbbá azon kemény daganatok, melyek a koponya egyes részein mutatkoznak.

4. A szokásból eredő sajátosságok lehetnek, a beszédmódor, egyes kifejezések, a kiejtés, taglejtés, magatartás, mozgás stb. Az ily sajátosságok élénk megfigyelés tárgyává teendők és az egyén azonosságának megállapításánál oly értékes egyéni bizonyító anyagot fognak szolgáltatni, mely majdnem felér az antropometria és daktiloszkopia értékével. Az ily, legtöbbször hosszú évi szokásból eredő sajátosságok annyira megrögzöttek, hogy a legügyesebb gonosztevő is csak rövid időre képes magát annyira fegyelmezni, hogy azokat mellőzze.

Ide tartozik a selypítés, dadogás, hebegés. Némely ember az «s», «z» és «sz» betűt sziszegve mondja ki; mások az «r», betűt pergeti; sokan az «r», az «s» és a «k» betűt nem képesek élesen kiejteni, hanem azt ellágyítják. Vannak olyanok, kik beszédközben a levegőt hallhatóan beszívják. Vannak lassan taglalt és hadaró beszédűek, bő és szűkszavúak.

Majdnem minden embernek vannak jellegzetes — úgynevezett stereotyp — kifejezései. Ezek között főszerep jut az: «izének», de gyakoriak az ily közbevetések is: «kérlek», «kérem», «mondja», «mondom», «hát», «hogya is mondják?» stb. Bizonyos idegen szavak gyakori használata is némely embernek jellegzetes szokása.

Megfigyelésre méltó a tájszólás is. Másképen beszél a gömőri mint az erdélyi, másképen a debreczeni mint a kecskeméti ember. Épp úgy meg kell figyelni az idegen hangzású kiejtést is. Beszélhet valaki németesen, tótosan, zsidósan, oláhosan; lehet kiejtése örményes vagy cigányos.

A taglejtésben is megnyilatkoznak az egyéni sajátosságok. Míg az egyik ember beszédközben kezeit zsoebe mélyíti, a másik fejtegetéseit élénk taglejtésekkel kíséri. Az egyik ember saját mellét, a másik társát verdosi ujjával vagy tenyerével. Némely ember menés

közben meg-meg áll és társát karjánál visszatartja. Az egyik bottal jár és badonáz, a másik bátra téve hordja kezeit.

Van olyan, a ki a vele szembenállónak kabátja gombjait vagy óralánczát ragadja meg, míg a másik állandóan saját óralánczával babrál. Egyik ember beszél közben szembe néz, másik szemét lesüti. Van a ki az odanyújtott kezét keményen megrázza és olyan a ki mereven kinyújtott négy ujjával érinti kezedet.

Szóval szüntalanok az ily szokásból eredő sajátosságok, melyeket az éles figyelő a beszéd folyamán biztosan megismer és a különös ismertető jelek között felsorolni fog.

Ide tartoznak még az akár szokásból, akár idegességéből eredő arczfintorgatások, fejrázás, reszketés és rángatózás.

A magatartás lehet egyenes, feszes, katonás; lehet hajlott vagy törődött, továbbá gögös vagy akaratos.

A mozgás gyors, ideges, kapkodó, kényelmes, lomha, félszeg, ügyetlen.

5. *A testalkatban rejlő sajátosságok.*

A fej lehet feltűnően nagy, vagy feltűnően kicsiny, lehet alakra gömbölyű, hosszukás vagy bätul kidudorodott, úgynevezett vízfej. A fülek feltűnően nagyok vagy feltűnően kicsinyek és elállók.

A homlok magas, alacsony vagy előálló.

A pofacsontok kiállók.

Az áll lehet kiálló és bevont.

A nyak hosszú vagy rövid, az úgynevezett Ádám-csutka erősen kifejlődött.

A vállak szélesek vagy keskenyek, felhuzottak vagy csapottak.

A mell domboru vagy boesett, szük.

A hát kerek vagy egyenes.

A kezek lehetnek feltűnően nagyok vagy feltűnően kicsinyek, finomak vagy durvák, kérgesek.

A lábak egyenesek, vagy görbék (karikaláb kifelé görbült, X láb befelé hajlott). Azonkívül lehetnek a lábak feltűnően nagyok vagy feltűnően kicsinyek.

Kevesebb fontossággal mint a különös ismertető jellel bír a szemüvegviseelés (száraz szemüveg, orresiptető, monocle, színes szemüveg), továbbá a ruházzkodás, hamis haj, bajusz vagy szakáll hordása, mert ezen külsőségek könnyen megváltoztathatók: de tekintethe jöhetnek akkor, ha gyors üldözésről, úgyszólván: nyomkövetésről van szó.

A személyleírás kiegészítő részét képezik még a nyelvismeretek és írás-olvasás tudása, melyek rendszeren az egyén kikérdezésével, illetve kipróbálásával állapíthatók meg.

Ha a személyleírást a felsorolt támpontok figyelembevételével szerkesztjük és nevezetesen a «különös ismertető jelek», gondos megfigyelésre alapítjuk, sokkal jobb

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzak, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmarkosabb migrainot és fejfájást olmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógyszerháza. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

szolgálatot tettünk az ügynek, mintha feljelentésünkhöz a nyomozandó egyén bolt fényképét mellékeltek volna, mert egy részletes és alapos személyleírás *elő fotográfia*

A nagykováresi fegyverhasználat.

Köztudomású dolog, miszerint a kóbor cigányba nem szorult valami nagy bátorság és hogy nagy félelmet érez a csendőr-puska iránt, egyszerűen azért, mert nem tudhatja előre, vajjon a csendőr-golyó kit talál? Támadólag csak abban az esetben lép fel, a mikor nyilvánvalóan eredményre számítbat, a mikor néhányan összeverődve védett helyzetből, avagy a sötétség leple alatt sikeres támadást intézhetnek, vagy a mikor az élvezett szesz hatása alatt kivész belőle még az a keves emberi érzés is, a mi őt a csatangoló duvadtól megkülönbözteti.

Akárbány eset volt már, a mikor egyetlen egy csendőr megfékezett egy egész karavánt, de volt olyan eset is, hogy két cigány asszony pusztá kézzel lafegyverzett és megszegyenített egy két főből álló járőrt.

Tudjuk nagyon jól, hogy a kóborcigány minden félelme, alattomosága és megbunyászkodása daczára a csendőrnek halálos ellensége s nem hagy egyetlen egy esetet kibaszhatatlanul, a mikor visszafizetheti a társaival szemben történt *igazságtalanságot*. Minden egyes csendőr igazságtalan vele szemben, a ki becsületesség és tisztesség törvényei ellen sohasem vét. Még jó, hogy ezt a cigánytánt széles Magyarországon senki sem hiszi el.

A cigány tudvalevőleg állandóan hadilábon áll a törvénnyel; lop a hol csak tud, rabol, a mikor meglepetéstől nem kell tartania és hidegvérrel gyilkol, ha ez által egy áruló nyomot megsemmisíthet. Egy-egy nagyobb bűncelekmény elkövetése után azután széteszaladnak, ahányan annyifelé és más-más karavánhoz csatlakozva, megszerzik maguknak az alibit, a mi annyi-vel könnyebb, mert áruló nem igen akad közöttük. Ők véd- és daczszevetséget kötöttek egymással a fennálló törvényes rend ellen, a melyet hűségesen megtartanak. S jaj az árulóknak! mert azon véres bosszút állanak, ha körmeik közé kaphatják.

A cigány csak akkor tanusít némi bátorságot, ha fel van fegyverkezve. A mikor azután egy karavánban összeverődik néhány férfi, a kik löfegyver vagy revolver birtokában vannak. akkor megtámadják a csendőrrőrt, fekéve azt a különös harcmodort, hogy elszárguló kocsijokról lövöldöznek az őket üldöző csendőrökre s csak akkor állanak meg, ha egy-egy ló kidül. Azt a kocsit azután otthagya, folytonos lövöldözés között tovább menekülnek, mígaddig, a mig csak tudnak. Ha azután azt látják, hogy meg nem menekülhetnek, akkor hátrahagyják a sebesülteket, az asszonyokat és rajkóikat s azzal a férfibad elszéled a szélrózsa minden irányában. Ezért van az, hogy a csendőr a kocsikon férfit sohasem talál és nem tudja meg, kik lőttek rá, mert az asszonyok mind azt vallják, hogy férfi nélkül utaztak. Ennek az abszurd állításnak ellenkezőjét bizonyítani nem nehez ugyan, de mit ér vele a csendőr, ha nem ismeri a főzinkosokat, a kik büntetlenül megszabadulva, rövid ideig más karavánál találnak menhelyet s később csatlakozva eredeti törzsiüköz, folytatják ott, a hol legutóbb elhagyták.

Ilyen harcmodort folytattak a cigányok a közelmúltban Nagykováresen is és erről az esetről tudósítunk a következőkben számol be.

Kovács Bálint es. cz. őrsvezető és Pintér József pr.

csendőrből állott járőr f. évi augusztus hó 14-én este kilencz órakor a temesremetei őrsről rendes szolgálatba vezényeltetett ki. A Bukavecz község felé vezető uton egy sátorral bevont kocsit pillantottak meg, a melyet sikerült feltűnés nélkül mintegy 100 lépésnyire megközelíteni. Ekkor egy, a kocsiból elhangzott „hopp” kiáltásra az ut melletti kukoriczából előtörtetett 8—10 férfi. A magukkal czipelt zsákokat a kocsira dobni, felugrálni és vágatva elhajtani, pillanat műve volt. A járőrvezető megállást czélzó rákiáltása csak azt eredményezte, hogy a kocsii derekából egymás után ropogtak a fegyverek s a csendőröknek bőven volt alkalmuk megismerkedni a golyóvitással. A járőr mindkét tagja utána lőtt ugyan a Bukavecz község felé rohanó kocsinak, de az nemsokára eltűnt szemek elől. A lövést nem lehetett folytatni, mert a lövedékek a közeli község lakosságában esetleg kárt tehetek volna.

Az üldözést gyalog folytatni képtelenség lévén, a járőr azonnal Bukavecz községbe ment — magával vive az utközben talált cigánykalapot is — ott kocsira ülve utána hajtattott a „Bródi” csárda felé menekült cigányoknak. Itt kidölt az előfogatos lova, miért is a járőr igénybe vette a korcsmáros kocsiját, a mely elé annak fia, a 15 éves Arató Imre két pihent és jó lovat fogott be s maga hajtotta őket. Csakhamar elértek a Temes hidjára, a hol egy oláh férfi értésére adta a járőrnek, hogy egy több kocsiból álló cigánykaraván Nagykováresre igyekszik. Teljes vágásban haladtak tova, mignem egyszerre csak puskaropogás fogadta őket. A fuvaros megállott, a csendőrök leugrottak s megkezdődött a harc. A csendőrök futólépésben törnek előre; meg-megállnak, válaszolnak a lövésekre s azzal újból előre! Most már eredményes volt a tüzelés. Két kocsii — rajta javveszélkelő emberek — megáll. Egy pillanat alatt ott terem a járőr s csak ekkor veszi észre, hogy a többi kocsii vágat tovább. A derék fuvaros — bár az ő feje felett is elsüvitett néhány golyó — bátran követte a csendőröket.

Kovács es. cz. őrsvezető visszahagyva a két kocsinál a pr. csendőrt, felugrik Arató kocsijára s utána vágat — immár egyedül — a tovarohanó többi kocsinak. Azok megvárják 100 lépésre üldözőjüket s egész sortűzzel fogadják. Nem érzi már a derék csendőr a veszélyt, rá sem hederít a tüzelésre, hanem — most már újból gyalog — még közelebb rohan s oly sikeresen tüzel, hogy azok a kocsik is kénytelenek megállani. Nincs már ellenzegülő, a kitől tartani kellene; úgy eltűntek azok, mintha a föld nyelte volna el őket. Egyetlen egy férfi van az egyik kocsin, a ki nyakán átlöve hörög. Egy másik kocsin egy cigányasszony holtan és egy fiatal leány pedig haldokolva fekszik; a kocsii előtt egy ló hever, a melyből már elszállott a pára. A javveszélkelő tömegben egyetlenegy férfi, egyetlenegy fegyver sincs.

Járőrvezető intézkedésére a derék kocsii buzaindul s menetközben átadja a visszamaradt próbacsendőrnek a parancsot, hogy az őrzésre bízott kocsikkal csatlakozzék társához, a ki időközben a közeli malom őjjeli őrével tudatja a nagykováresi őrsrel az esetet, a honnan az őrs legénysége — élén az ép szemlén levő járőrmeesterrel — csakhamar megérkezik. Míg két járőr a közeli terepet kutatja át, addig Kovács őrsvezető a sebesülteket — a kik csak a reggeli órákban voltak szakzszerű orvosi kezelés alá bocsáthatók — első segélyben részesíti. Nemsokára kiszorvedett a fiatal cigányleány is. Járőr mindkét tagja sértetlen maradt. A fegyverhasználat jogosságú kétségen felül áll.

Az esetet elég érdekesnek találtuk arra, hogy azt

olvasóinkkal részletesen megismerjessük, annál is inkább, mert a csendörök és cigányok között egész fűzharc fejlődött ki, a mennyiben a járőrvezető 15, a pr. csendőr pedig öt lövést adott le. Nincs semmi csodálni való azon, hogy 20 lövés közül csak négy talál, ha figyelembe vesszük azt, hogy a fegyverhasználat sötét éjjel, folytonos üldözés és az ellenfelek állandó tüzelése közben történt.

Ugy Kovács őrsvezető, mint Pintér próba csendőr egyaránt bátran küzdöttek és teljes elismerést érdemelnek.

— 72.

Az ember és a kutya.

Az ember leghűségesebb állatja s a gyermek legkedvesebb játszótársa: a kutya, ez az eszes, okos és tanulékony bázi jószág, a mely megismeri azt, a ki őt szereti és a kit szeret, azt követi, annak kedvében jár s szűség esetén őrizi, oltalmazza és védelmezi.

«Az ember és a kutya» czimén hasznos kis könyvet adott ki most az «Állatvédő Egyesület» K. Nagy Sándor ítélőtáblai bíró, jeles munkatársunk tollából, mely népies modorban ismerteti a kutyákkal való helyes bánásmódot, az ebtartási szabályokat s összes törvényes rendelkezéseket. A könyvből melynek ára egy korona, közöljük az alábbi részt:

A szelid kutyák ősei voltak: a kis sakál, az indiai és a közönséges farkas. De már a kőkorszakban is megvolt szelidítve némelyike. Azonban a kutyanak akkor nem volt annyi válfaja, mint most, sőt tényleg mind egy válfajhoz tartozott, a mely középtermetű volt s a mi vizslánkhöz hasonlított.

De azért még ma is vannak vad kutyák, különösen Ausztráliában «dingó» név alatt s ezek épen úgy pusztítják a juhokat, mint a farkasok. Elvadult kutyák pedig nagy számmal vannak Törökországban, Görögországban és Dél-Oroszországban. Konstantinápolyban, Stambulban csapatostul kóborolnak a «köpek»-nek nevezett gazdátlan kutyák, melyek a rossz kövezetek, gödrös helyeken táboroznak, ott hozzák világra és nevelik fel kölykeiket s ott végzik életüket is. És egyes városrészeket, vagy utcákat annyira magukénak tartanak, hogy azon a helyen idegen kutyát meg nem tartanak s az ott található hulladékokból részesülni nem engedik.

Nagyon érdekes a kutyák multja.

A régi egyiptomi síremlékeken többféle kutya látható. A zsidók tisztátalan állatnak tartották a kutyát, de azért nyájözzésre ők is felhasználták. A régi perzsák már a kutyák tanításával is foglalkoztak és törvényt is alkottak a betanított kutyák védelmére s ezeket nem csak nyáj-

özzésre, hanem vadászatra, sőt báborkban is használták. Ugyanígy volt ez a régi görögöknél. Mikor Kolombus Kristóf Amerikát felfedezte, már talált ott kutyákat. Az éjszakamerikai benszülött indiánok farkasszörű, valamint jól bizó s eledelül használt kopasz kutyákat tartottak.

A pogánykori szertartások közé tartozott, hogy a bálott tiszteletére vadászebeit a sírjába temették, vagy vele együtt megégették. Így a régi híres görög író, Homéros. emlékezetben hagyta, hogy midőn Achilles máglyára vettette Patroklust, ugyancsak máglyára vettetett vele együtt 12 trójai badi foglyot, négy lovat és 2 kutyát. Lássuk röviden, hogy az újabbkori vadnépeknél milyen szerepet játszott a kutya.

Tahiti-sziget (Dél-tenger) lakóinak szelid állatja csupán a disznó, kutya és baromfi volt. A kutyát kizárólag eledelül tartották, melynek húsa — Cook kapitány előadása szerint — az angol báránynál nem sokkal alábbvaló s kiváló jósága valószínűleg annak köszönhető, hogy teljesen növényi eledellel tartják a kutyát. A benszülöttek többre becsülik a kutyabúst a disznóbúsnál.

Az új-seelandi szigeteken a kutyánál és patkánynál egyéb négy lábú állat nem volt honos. Disznó nemlétében a kutyát tenyésztették élelmi czikkül. A kutya szörből az újseelandiak bálót fontak.

Az Alacsony-szigeteken bosszú, selyemszörű kutyafajt tenyésztettek, mely a többi (Sandwich Tahiti) szigeteken nagy keletnek örvendett.

A grönlandiaknak egyedüli bázi állatjok a kutya, melyet néha vadászatra, de leginkább szánhuzásra szoktak használni.

Ezeket a szánba fogott kutyákat korántsem valami könnyű dolog ám kormányozni, vagy teregetni, egyszóval kocsiskodni velük. Nézzük csak!

Mindegyik kutyának külön istrángja van, melynek egyik vége a szán elejéhez, másik vége pedig a kutya hasa alatt, lábai közt elbnjtatva, a nyakán levő övböz van erősítve. Eszerint a kutyák majdnem mind egyszéltére vannak fogva; istrángjaik tehát nagyon könnyen összekeveredhetnek. (Kivált ha figyelembe vesszük, hogy pl. — mint a legújabb éjszaksarki utazó, Cook mondja — az ő mindegyik szánjába 13—13 kutya volt fogva.) A kutyafogatot az ostornak majd egyik, majd másik oldalra való legyintése s bizonyos szavak ismétlése által szokta a kocsis kormányozni, t. i. azt kiáltja neki: «wöoa!», a mi azt jelenti, a mit a mi kocsisainknál (tiszántúli nyelven) a «hóba!», azaz megállj!

Hogy az eszkimók milyen bővében vannak a kutyáknak még ma is, erre nézve érdekes adatokat szolgáltat az éjszaki sark felfedezőjének: Cook-nak leírása. Ez mondja, hogy midőn elértek a Karnak nevű eszkimótelepre, ott őt sátor mellett 45 kutyát találtak, holott a férfiak mind távol voltak a teleptől s így távol volt velük a kutyák egy része is. A Robertson-foknál levő eszkimótelepen 10 férfi, 9 nő, 31 gyermek és 106 kutya volt. Grönland legészakibb, de legvirágzóbb és leggazdagabb eszkimótelepén, a bol 12 prémkunybó és 7 kőbáz is van: Annootok-ban, 12 embert és mintegy 100 kutyát találtak s ezek voltak a legjobb kutyák. Itt történt — írja tovább — hogy midőn nagyobb kirándulásra készült, a kutyák számára a bátot és egyéb eszkimót kizárólag vitorlavászonból varrta össze, mivel úgy tapasztalta, hogy a sarkvidéki kutya, ha ébes, még a saját bőrszerszámját is megeszi. Pedig az éhe-

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EBRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRUT 8. SZ.
 13 Képes árjegyzék ingyen. : : Telefon 88—59.

BUTOR

get napokon keresztül kibírja. Az éjszakai sark elérése alkalmával — mondja tovább Cook — már a nagyon is rohamosan fogyó konzervből (vagyis az elromlás megakadályozása végett apró pléh-edényekben légmentesen elzárt busból) nem akart adni a kutyáknak — a melyek eddig szintén ezzel táplálkoztak — hanem minden vad teljes hiányában kénytelen volt a bőséges szánhuzó ebek közül egyeseket leölni, (a 2 számba 26 eb volt befogva) és a többieknek eledelül adni, míg aztán visszatérésük alkalmával végre jegesmedvékre akadtak s ezeknek el-ejtésével megmenekültek az ebek az éhségtől és a többiek részére való feláldoztatástól.

Különbö az eszkimók mosogatásra is felhasználják a kutyákat, a mennyiben fazekait és bográcsait soha nem szokták kimosni, hanem odaadják a kutyáknak s ezek szívesen kinyalogatják.

A grönlandieszkimók a kisgyermek sírja mellé kutyafejet tesznek, mivel a kutya lelke mindenüvé megleli az utat és így a tudatlan kiadednek is megmutathatja a lelkek országába a vezető ösvényt. Viszont azonban a kutyák gyakran kiássák a sírokat, mert ezek csak kevéssé vannak befedve, mivel az eszkimók azt hiszik, hogy a holttestre nehezede minden tárgy annak fájdalomt okoz.

Az észak-amerikai indiánoknak Vancouver szigetén pusztá kutyaszörből, vagy ludpebelyvel vegyített kutyaszörből, czedrusfa héjából készült fonállal egybeszótt pokróczuk is volt.

A Dél-Amerikában lakó patagoni indiánok a kutyákat madarak és fókák fogására használják.

A Tűzföld lakósi betanítják a kutyákat foka, vidra, madár és egyéb vadászatra. Holdvilágoséjeken a pihenni eltűnt madarakat nemcsak a férfiak, hanem a kutyák is fogdoszák, melyeket kiküldenek a sziklákon, vagy tengerparton alvo madarak elkapdosására s az ebek oly ügyesen vannak betanítva, hogy a mit megfoghatnak, a legkisebb zaj nélkül gazdáikhoz viszik s azután visszazaladnak és minden fordulóval szájukban madárral térnek vissza. Olyan helyeken, hol a struccz-madarak vadon tenyésznek, ezeket rendszeren betanított kutyákkal fogják. Sőt a chono-indiánok kutyái nemcsak madár, hanem halfogásban is segitenek gazdáiknak. Ez állatok a komondorhoz hasonlítanak, de igen eszesek s foglalkozásaikat könnyen eltanulják. Két indián tartja a hálót a vízben, s a kutyák nagy kört elfoglalva, víz alá buknak s a halakat belekergetik a hálóra. A kutyáknak nagy kedvük telik a halászatban s örömeiket hangos ugatással tolmácsolják, valahányszor friss levegőt színi feljönnek a víz színére. Hasonlóképen használják a kutyát guanaka-vadászatra is. Hogy a fuegoiak, a kik különben emberevők, mint becsülik meg a kutyákat, példát mond arra egy utazó, a ki látva, hogy a vadak a saját csapatukból a legöregebb asszonyt meg fogják és megeszik, azt kérdezte tőlük: miért nem ölik le inkább a kutyákat? azt a feleletet kapta: azért, mert a kutyák iappot, azaz vidrát fognak.

Ha most már végül áttekintjük, hogy az ujkori vadnépek mire használták a kutyákat, úgy találjuk, hogy az újzealandiak, fidzsi-szigetiek és társaság-szigetiek eledelül, — a fuegoiak, a bnschmannok, hottenották, ausztráliaiak és északamerikai indiánok vadászatra, — az Északamerika nyugoti részen lakó indiánok vadászatra és szoréért, — az eszkimók pedig húzásra, a chono-indiánok halászatra, a pásztorok a nyáj őrzésére, sőt Plinius szerint hadi szolgálatra is használták a kutyákat.

De nemcsak a vad népeknél, hanem a mai chinaiaknál és perzsáknál is igen érdekes dolgokat találunk a kutyákról.

Kreitner Béla írja: «Gróf Széchenyi Béla keleti utazása» című művében a következőket:

«Már Kbinában sokat hallottunk beszélni a tibeti ebekről, annyira, hogy szinte tiirelmetlenül vártam az alkalmat, hogy ez állatokkal megismerkedhessem. És valóban meg is érdemlik a dicséretet. A tibeti ebek nagyon hasonlítanak a legszebb Newfoundlandiakhoz, csak hogy fejük nagyobb s a sörényalaku szőr impozánsul szilaj kifejezést kölcsönöz tekintetüknek. (Majdnem oroszlánnak látszanak.) E benyomást még fokozza az, midőn a tulajdonos Jak szörből készült bozontos nyakövvvel látja el őket. Az ebek színe fekete és világosbarna között váltakozik s a fekete példányok gyakoriabbak. Általában véve harapós bestiák, melyeket a báznál lánczonn tartanak s melyeknek mély ugatása megreszketteti a levegőt. Támadásközben folyvást csóválják a farkukat. Mint jubászkutyák, vagy Jak karavánok mellett rendet tartanak a nyáj körül s egyuttal a biztonságról is gondoskodnak. Gróf Széchenyi Béla három gyönyörű példányt vásárolt meg belőlük. Ezek közül kettő: a Dsandu és Dsama nemcsak idomításra képeseknek mutatkoztak, ámbár minden rendelkezhető eszközt alkalmazásba kellett venni ellenökben, hanem egészségük veszélyeztetése nélkül elviselték az Európába való tengeri utazás minden fáradalmait is. Ez idő szerint (1882) legmegbízhatóbb örei gróf Széchenyi nagy-czeni kastélyának, a Fertő-tava partján. Egészen másként viselte magát a harmadik: Dsamu. Határozott ellensége lévén minden európainak, egyikünket sem szenvedett közelében, sőt a grófot, a ki azzal akarta megszelidíteni, hogy személyesen nyújtotta neki az eledelt, ismételve meg is harapta. Egyszer komoly sebet ejtett a grófnak jobb karján. Ez eb majdnem minden éjjeli szálláson gondoskodott élelmezésünkről, mert a közelébe jutott tyukoknak és disznóknak irgalom nélkül összeharapta hátgerinczét. Midőn azonban Bamo helységben (Tibetben) egy szegény öreg asszonyt, a ki őt hotjával megfenyegette, úgy összeviszta mart, hogy nem sokára belehalt, Dsamu sorsa is el lett döntve. A gróf rögtön agyonlőtte.»

«A Batangi király különös barátja lévén az állatoknak, leginkább lovak, öszvérek, ebek és macskák tenyésztésével foglalkozott, sőt kertjében még egy morotát és egy medvét is láttunk.»

«Tibetben a házi eb nem oly gyakran fordul elő, mint Chinában, de alakjára nagyobb, erősebb és színére, testalkatára nézve jelentékenyen szebb.»

«A kínai ebeknek hegyes orruk van, melyet magasra emelnek és zavartan szaglásszák az európai emberről származó szimatot, behuzva farkaikat. majd fogvicso-ritva, hangos ugatással rohannak rájuk, de az első göröngy eldobására futnak azután, valami jó falat reményében s egymást marva veszekednek azon.»

A kutya a mi őseinkkel együtt került Európába. Még a neve is ázsiai eredetű, a hol «kutá»-nak hívták, (a mint azt a selyp gyermek szokta mondani) s ebből származott a kutya szó.

Érdekesen szól erről egyik nagy tudósunk a magyarok eredetéről írott könyvében, a következőleg:

A nomád pásztornépeknél a kutya, mint a pásztorok bí kisérője, már korán vergődhetett nevezetességre. Ez állat különféle fajainak neveinél azt vehetjük észre, hogy a nyelv egyrészt a finn-ugorral, másrészt a török-tatárral

Aulenberg Móricz gyalogsági tábornok, az új hadügyminiszter.

való közösséget mutat fel, mivel a magyar eb az ugor amp, ämp és a török et, a magyar kutya azonban az ugor kuta vagy kuczka, kutka és a török küczük (kölyök kutya) alakkal hasonlítható össze, a minél szembeszökő, hogy a magyar inkább közeledik a finn-ugor felé, holott kiválóan török területen csak a magyar kopó (vadász kutya) egyezik meg az oszman (török) kopoj (vadász kutya) és köpek (nagy kutya) alakokkal; továbbá a magyar agár a a török igär szóval. Ez a körülmény arra mutat, hogy a kutya csak azután emelkedett fontosságra, miután a magyarok és ugor népek már együtt éltek, mintbogy először ez az állat az utóbb említett (ugor) kiválóan vadászattal foglalkozó néptörzsnél nagyobb tiszteletben állott, mint a nomád törököknél, kik a kutyát bizonyára régen ismerték, de mindig a gyalázat és megvetés tárgyának tekintették. (Van egy példabeszédük is: hitványabb a kutyánál.)

Őseink bejövetele előtt nem ismerték a kutyát Európában s épen azért sokáig csak *Canis hungaricus*-nak, azaz magyar kutyának hívták. A mint ez igen gyakran előfordul régi idegen történetirők műveiben.

Különbö az olyan vándoréletet élő és nyájait mindenféle magával bajtó népnél, mint a mieink voltak Ázsiában, nem is maradhatott el a kutya. De hogy csakugyan velők jött az Enrópába, az kétségtelen abból a történeti tényből, hogy midőn Álmos vezér az új hazába törekvő útjában Oroszországba törve, Kiew várát ostromolta, katonáit így tüzelte a barczra: «Ne háborítson benneteket az oroszok és kúnok sokasága, a kik hasonlók a mi kutyáinkhoz (nostris canibus) s a kutyák, mint megballják uroknak szavát, nem megrémülnek-é?»

A kutya az ősmagyaroknál nagy tiszteletben állott. Mikor valamelyik néppel vagy nemzettel békét kötöttek a kutya fejére tett kézzel esküdtek a békekötés megtartására. Mások azt írják, hogy a szövetség megkötése jeléül kutyát áldoztak. Ily módon erősítették meg a kunok a görög császárral való szövetségüket, a mikor a szövettek körebe egy kutyát vittek s ezt a kunok és görögök főembere kardjaikkal darabokra vagdalták, kijelentvén: «Így vesszenek azok, a kik a szövetséget megszegik.»

A németek a középkorban egyes államokban arra ítélték némely bűnöst, hogy egyik faluból a másikba kutyát vigyen az életben. Sőt nyoma van annak is, miként Henrik császár, midőn Zoltán vezér emberei tőle adót követeltek (934-ben), az adófizetést megtagadván, egy kutyát küldött hozzájuk, azt akarván ez által jelképezni, vagy tudokra adni, hogy küldetésükben «kutya arcot fogtak», vagyis kudarcot vallottak. (Mert állítólag a kutya-arcból származott a kudarc szó.)

Babonák is vannak a kutyákról. Nálunk az együgyű emberek megborzadnak a kutya éjjeli kisérteties vonításától, mert azt hiszik, hogy az tüzet, balált vagy másféle szerencsétlenséget jelent. Sokan azt gondolják, hogy ha a kutya a ház vagy ol fala tövében gödröt kapar, annál a háznál rövid időn belül valaki meghal. Együgyű babonás emberek hiszik azt is, hogy azon a helyen, ahol kutya van eltemetve a földben, eső nem esik, tartós szárazság uralkodik, jég, eső, zivatar támad. Egy régi monda bagyta fenn emlékül, hogy Selmezvára újraperítője, Rössel Borbála bü kutyája temetése alkalmával a várost kenélang vette körül, jégeső, vihar támadt, mennykövek csaptak le és szétszörták az istentelen merénylőket (a kik a hű ebet elpusztították), az eb sírjából pedig láng csapott ki. Babonás emberek azt is hiszik, hogy az olyan kutya, amelyik valamelyik folyóvízről van «loerveze, meg nem vész; annál a há nál, a

melyet ilyen kutya őriz, tűz nem üt ki, szárazság nem lesz. Részben aztán ez az oka annak, hogy a kutyák többnyire a folyóvizektől veszik a nevüket, no meg az is, hogy mi szeretjük emlegetni a magyar folyóvizeket s ezért van a sok: Tisza, Duna, Körös, Maros, Sajó, Szamos kutyánév.

A kutyákról nagyon sok közmondás és példabeszéd van, pl. Eb ura kurta. Eb ura fakó. Ember teszi a fogadást, eb a ki megállja. Kutyabitű. Kutyatermesztű. Ebadta. Ebanyád. Eb szülte. Kutyafajta. Ne kutyálgodjál. Erdélyi János mintegy 300 közmondást jegyzett fel a kutyákról.

A kutya a pásztoroknál a nyáj mellett egy-egy, vagy több embert is pótol: a nyáját éjjel őrzi, nappal terelgeti.

Hogy a kutya mennyire ragaszkodik gazdájához s ennek szavát mily hűségesen teljesíti: erre számtalan példát lehetne felhozni. De legfényesebb kijelentés foglaltatik erre vonatkozólag a legfelsőbb bíróságoknak a m. kir. Kuriának azon határozatában, melyben kimondja: «a kutya tulajdonosa nem büntethető, midőn a kutya a gazdájával veszekedő egyént gazdája védelmezése közben megbarajja.» Mintha csak azt nyilvánította volna ki a legfelsőbb bíróság, miként nagyon természetes dolog az, hogy a hűséges kutya védelmezze gazdáját s mert ez a kutyának saját ösztönéből származik, gazdáját felelősségre vonni nem lehet.

KÉPEINKHEZ.

Auffenberg Móríc lovag, gyalogsági tábornok, az új hadügyminiszter.

Báró Schönauich Ferencz közös hadügyminiszter előrehaladott kora miatt eddigi diszes, de felelősségteljes állásáról lemondván, Ő Felsége mult hó 20-án kelt legfelsőbb elhatározásával Auffenberg Móríc lovag gyalogsági tábornokot, a 15. hadtest parancsnokát és szerajevói vezénylő tábornokot nevezte ki hadügyminiszterré.

Az új hadügyminiszter a hadsereg egyik legképzettebb tisztje, közismert szerény ember, de sokat olvasott és nagyműveltségű katona.

Életrajzi adatai szerint az új hadügyminiszter a 64-ik gyalogezred tulajdonosa: 1852-ben született s 1871-ben került ki a bécsujhelyi katonai akadémiából, majd 1875—1877 között a hadiskolát látogatva, ez utóbbi év novembereben a vezérkarhoz osztatott be szolgálat-tételre. Mint fiatal vezérkari százados résztvett Bosznia okkupációjában s aztán felváltva majd a katonai térképészeti intézetnél, majd pedig a hadügyminiszterium vasuti osztályánál teljesített szolgálatot. 1888—1892-ig mint vezérkari őrnagy, a 28-ik gyaloghadosztály vezérkari főnöke volt, mikor is alezredessé lépett elő s a 96. gyalogezredhez helyeztetett át, két évvel később pedig mint ezredes állandó csapatszolgálatra lett beosztva. Ebben az állásában 1895 áprilisától kezdve a 23. gyalogezredet, később a 78-ikat vezényelte s végül a 65-ik gyaloghadosztály parancsnokává neveztetett ki Győrbe. Ezen állásában érte a vezérőrnagy kinevezés, majd 1905-ben mint altábornagy átvette a zágrábi 36-ik gyaloghadosztály parancsnokságát és megmaradt ezen állásában 1907-ig, mikor is a hadügyminiszteriumba lett beosztva, majd 1909-ben a 15-ik hadtest parancsnokává s Szerajevó kormányzójává neveztetett ki.

Mint látjuk, egész katonai szolgálatát a vezérkar és csapatszolgálat körében töltötte el s így most, mint

kiválóan tapasztalt katona, hogy a badsereg élére került, hatványozott erővel fejtheti ki és érvényesítheti gazdag katonai tapasztalatait.

HIREK.

Agyonlőtt csendőr. Takács József és Vida Antal lajtakátai őrsbeli csendőrökből állott járőr, szeptember 30-án reggel, a zurányi vasuti állomás közelében igazolásra szólított fel egy csavargó külsejű egyént. Az igazolásra képtelen csavargót járőr Zurányba akarta kísélni, azonban az kísérés közben forgópisztolyt rántott elő s azzal Takács József csendőrt agyonlőtte és futásnak eredt. A menekülő csavargó ellen Vida Antal csendőr löfegyvert használt s azt életveszélyesen megsebesítette. A mérnyelő neve, miután súlyos sérülése miatt kihallgatható nem volt, sem írásai nincsenek, ezideig meg tudható nem volt.

Megtámadott csendőr. A békásmegyer-csillagbegyi tisztviselőtelepen szeptember 23-án éjjel 12 órakor, Počuča Milos, Milován Luka és Nikolić Mátyás horvátországi kőbányamunkások Váradi Ádám szolgálatban állott békásmegyeri őrsbeli csendőrt lefegyverzési szándékkal megtámadták, miközben Počuča a csendőr fegyverét is megragadta, egyik társa pedig a fegyver birtoklásáért folytatott tusakodásban a csendőrt balkaron szurva, könnyen megsebesítette. Váradi csendőr támadóival szemben kardot használt s azok közül Počuča Milost fején és jobb kezén súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesítette. A fegyverhasználat után a támadók elfogtak.

Orvtámadás. Magyar István bihardiőrségi őrsbeli csendőrt, szolgálatteljesítés közben, szeptember 23-án éjjel 11 órakor Bihardiőrszegen Zige György és Takács József ottani legények oroszva megtámadták és botokkal leverve, súlyosan megsebesítették. A támadók az őrs által elfogva a bíróságnak átadottak. A súlyosan sérült csendőr az őrsön ápoltatik.

Ellenszegülés Szabó Imre cz. őrmester, körösbökényi őrsparancsnok szeptember 25-én délután Körösbökényben Perva Dirika ottani lakos ul szemben ellenszegülés miatt, annak könnyű sérülésével végződő szuronyfegyvert használt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az állatfajok száma. Hogy az állattan tudománya az utolsó száz évben milyen óriás baladást tett, arról egy statisztika nyújt fölvilágosítást, a melyet Shipley angol zoológus tett közzé, a mely a ma ismert állatfajok száma tekintetében pontos és érdekes. 1840-ben az összes ismert állatfajok száma 73.588 volt, 1881-ben pedig már 311.653 állatfajról számolhatnak be a természettudósok. Ötven évvel az előtt csak 1200 emlősállatot ismertek, ma már 2300 az emlősállatok fajainak a száma. Az ismert madárfajok száma 3600-ról 11.000-ra, a kigyók és bűllök száma 543-ról 3400-ra, a halak száma pedig 3500-ról 11.000-re növekedett. Ugyanabban az időközben a fölfedezett molluskafajok száma 11.000-ról 33.000-re, a rovarok száma pedig ugyancsak tetemesen növekedett. Manapság 7000 különböző teknősállatot, 3070 különböző pókot, 1300 különböző százlábút és 18.043 különböző tengeri tüskésállatot ismerünk, míg az ismert féreg- és kukacsfajok száma 372-ről 6007-re, a protozoák számapedig 305-ről 3500-ra növekedett.

Vasuti vonat a szélvészben, Nébány hét előtt Amerikában a vihar ereje nyílt pályán feltartóztatott egy vonatot és ebből az alkalmából felvetődött az a kérdés, hogy képes-e a vihar egy vonatot fel is fordítani? Tényeket hoztak fel arra, hogy ez már több ízben megtörtént. 1868-ban a francia déli vasuton, Lencante és Fiton között a vihar, a mely 150 kilogramm nyomással száguldott tova, egy vonatot lefordított a vágányokról. Csak egy jól megrakott teberkocsi maradt állva, mert ennek a felfordításához legalább 250 kilogramm nyomás kellett volna. Hasonló eset történt Neverstone közelében. Egy tíz kocsiból és mozdonyból álló vonatot, melyen harmincznégy utas volt, a vihar felborított. A vonat valami biba miatt ép a leveni viadukton állt, a mikor a szél teljes erővel neki feszült és féloldalt fordította. A szél sebessége ennél az esetnél 190 kilométer volt, a nyomás pedig, a melyet a kocsiakra gyakorolt, 190—200 kilogramm volt.

A mormonok Angliában. Daczára az angol lapok erélyes hadjáratának, a mormonok mindinkább megvetik lábukat Angliában. Különösen az angol leányok törbetetlen hivei a mormonizmusnak, bár igen jól tudják, hogy ez a vallás ma is megengedi a többnejűséget. Tavasszal rendszeresen százával vándorolnak Amerikába az angol lányok. Azzal az ürügygel szállnak az óceán hátára, hogy szolgálatot vállalnak odaát, ám utjuk végső állomása Utah városa, céljuk pedig az, hogy mellékfeleségekké legyenek a mormonok között. Amerikában ugyan törvény üldözi a többnejűséget, de ezen könnyű szerrel teszi túl magát a mormon férfi. Nyilvánosan csak első feleségével köt házasságot; a másodikkal, harmadikkal stb.-vel való egybekelésénél már az első feleség a hivatalos házasságkötő személyiség. Ő buzza a férj és az új asszony ujára a jegygyűrűt és az új párt szintén ő áldja meg. Világos ebből, hogy minden mormon férfinak csak egy törvényes felesége van. A bivatol angol körök csak most ismerték föl annak a propagandának a veszedelmességét, a mit a mormon papok Angliában folytatnak és a belügyminiszter máris elhatározta, hogy a legerélyesebben lép föl ellenükben.

Keleti hűsítő. Körülbelül olyan szerepet, mint nálunk a fagyalt, játszik a keleten a serbet és a yaourt. A serbet a perzsák kedvencz itala, a melyet az arabok serupnak neveznek ezukpor és baraczk-, eper- vagy málnaléből áll, a melyhez egy kis pézsmát, vagy friss rózsalevél-levet kevernek és végre formákba öntik és megszáritják. Az ilyen száraz gyümölcskonzerveket a délvidéken már régóta készitik. Élvezés előtt a növénykivonatot tartalmazó koczkákat hóval vagy finomra tört jéggel telt pobarakba teszik és addig keverik, míg az egész félig felolvad. A yaourtot, melyet főleg a törökök kedvelnek, következőleg készitik: Egy fél liter tejbe, miközben a tej forr, egy kanál borseprőt tesznek. Az ilyen módon megaludt tejből fél kanállal öntenek egy másik fél liter, a forrás állapotában levő tejbe, mire ez a tej is megszikk. Miután ezt az eljárást, mindenkor friss tejjel kétszer báromszor megismételték, a tej már nem seprőzű és ez a yaourt. A yaourt, ha állni hagyják, napról-napra savanyúbbá válik és végül teljesen beszárad, anélkül, hogy megromlana. Ebből aztán úgy készitik a hűsítőt, hogy kissé megezükroszva, cserépfizokakban hűtött vízben feloldják.

Nők mint esküdtbírák. Amerika egyes államaiban nők is lehetnek itelkező tanjui az esküdtbíróságoknak s a szép nem eleinte ugyancsak nagy buzgalommal fogott hozzá az új jog lelkiismeretes gyakorlásához. A nagy

buszgalom azonban nem sokaig tartott és most már tovább olyan akadályok kezdenek fellépni, a melyek hamarosan lejárják majd a vegyes bíróságokat. Így az Egyesült-Államokhoz tartozó Seattleban ugyancsak különös következményei jelentkeztek a nők esküdtbíró-sági tisztjének. Eleinte itt is özönlöttek a nők, hogy részt vehessenek az ítélkezésben, de a nagy igyekezet csak egy-két napig tartott, mert hamarosan megismerték az intézménnyel együttjáró kellemetlenségeket. Így például Tacomában, a hol hat férfi és hat nő ült az esküdtek padján, egy nagy bűnügyet nem tudtak 24 óra alatt letárgyalni s a jó esküdt-polgároknak, polgárnőknek ott kellett aludniuk a törvényszék épületében az esküdtek szobájában, elzárva a külső világtól. Az asszonyok azonban értbető módon sehogy sem akartak ebbe belenyugodni s végre is a törvényszék elnöke kénytelen volt mindenfelől összehordott spanyolfalakkal két részre osztani a tanácskozási termet, a melynek egyik részén azután a nők, a másik felében pedig a férfiak tértek pihenőre. Ezek az apró kellemetlenségek azonban alaposan elvették a nők kedvét az új jog gyakorlásától és ma már az említett állam hölgyei alaposan fáznak az esküdtbírói kisoreolásoktól. Így történt aztán, hogy a legutóbb esküdtbíróvá kisorsolt 23 nő közül buszonkettő azonnal a felmentését kérte különböző ürügyek alatt és csak egy volt hajlandó az esküdtek között helyet foglalni.

Az esőfa. Peruban van egy fa, mely védelmet nyújt a szárazság ellen. A fát legáltalában eső-fának nevezhetjük. A fának nagy levelei vannak, melyek vége csúcsban fut össze. Minden levélnek tölcser formája van, azzal a különbséggel, hogy nem függőlegesen állnak a levelek, hanem vízszintesen, a nyílással fölfelé. Ha a levél tele van vízzel, a levél két vége összezáródik és a víz benne marad a levélben. Midőn pedig eljő az óriás szárazság ideje és a folyókban kiapad a víz, a levelek lassanként kiszivárogtatják magukból a bennük összegyűlemelt vizet. Az egész vidéken perzselő a hőség s kiszárad a föld, a fa alatt kellemesen bús a levegő és a talaj vízenyős. Egy fának kilencz gallon vízre van naponként szüksége, hogy fejlődésében el ne maradjon és ki van számítva, hogy ha egy négyzetkilométernyi területet 10.000 darab fával beültetnének, napi 30.000 gallon vízre volna szükség. A fõntebb említett fa ezt képes nélkülözni, mivel önmaga táplálja magát vízenyős anyaggal. És habár száraz, kietlen helyen van, a hol minden más növény elpusztul, évről-évre hatalmasabbá nő.

Szerkesztői üzenetek.

H. E. Csuz. Könyvre való vásárlás, ha az illető tartozását kifizetni tudja, nem eshetik ezen fogalom alá.

Vitafüz. [Az 1883:XX. tez. 17. § értelmében vadászati kihágást képez.

Havasi 52. A Laktanya-szahályok 1:3. pontja, illetőleg a Szolg. szabályzat 33. §. megfelelően intézkedik. Ha ez irányban mégis sérelem történt, forduljon előjáró járásparancsnokához.

Dinnyesháti öreg csendőr. 87 évi augusztus hó 26.

N. J. Örsparancsnok. Nem ismerjük ugyan a rendelő-iv szövegét, de hasonló megtörtént esetek után ítélve, nem marad más hátra, minthogy a rendelő ruha írást megfizosse. Minek ült fel az úgynöknek? Per esetén nagyon kérdésos, hogy tudja-e állításait bizonyítani, a igenlő esetben sem tudni, hogy a bíróság hogyan fog ítélkezni. Az összeg különben sem oly nagy, hogy érdemes volna pereskedni. Tekintse az összeget tudijnak máskor legyen óvatosabb. — A bélyegeket lapunk javára bevételteztük.

S888. D. A. Nem tudjuk mióta szolgál? Ha szolgálati ideje feltán nincs igénye nyugdíjra, úgy alig hiszszük, hogy betegsége miatt nyugdíj folyósíttatnék. A kivizsgálás ordelnéye és az orvosi bizonyítványok és vélemények mindenestre döntő befolyással lesznek. Okmányai új kerületénél vannak.

100. Mindaddig míg el nem lesz tőle véve, viselheti. Az áthelyezés a viselésre nincs befolyással.

L. B. czt. örsv. Az előző hat év be nem számítható, ujabbi felülvizsgálatára után azonban Felségkérvénnyel kérheti a beszámítást.

Détánfalvi örs. 1. Olvassák el az 1879:XL. tez. 117. §-át. 2. Ha súlyosbító körülmények nem forognak fenn, a bíróság valószínűen kihágásért fog ítélkezni.

Sz. örsv. Mintán az elkövetés helye a mérvadó: b.-i örs.

M. A. örmeester. Bármely budapesti fegyverkereskedésben megkapható.

Kivancsi. 1—2. Igénye nincs.

Sz. M. örsv. Dumabökény. Ha tényleg nincs megszakítás, akkor a postánál töltött idő beszámíttatik.

L. J. csendőr Középpalotja. Ha a megszakítás rövid és kellően indokolható, úgy remélheti, hogy felségfolyamodványa kedvező elintéztést nyer.

P. örsv. mintán ezen kérdéshez előjáróinak van elsősorban hozzászólásuk, nem adhatunk feleletet. Forduljon előjáró tisztj parancsnokához.

M. M. örsv. Parnó. 1. A fogyatékbavétel napjával megszünik a lakbérre vagy lakásra való igény is. Egy rendelő ruha s télen egy kopony. 2. Nyilvános helyeknek tekintendők.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, bosznial csendőrség, cs. és kir. közöshadsereg szerződ. szállító

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbörből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény melletti szállítását. :: :: ::

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Athelyezetttek:

1911 október 1-ével:

Török Kálmán IV. számú csendőrkerületbeli százados, beregszászi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a VIII. számú csendőrkerülethez: Belényesre;

Imreh Ferencz VIII. számú csendőrkerületbeli százados, nagykarolyi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. számú csendőrkerülethez: Beregszászra;

Wachsmann Vilmos VIII. számú csendőrkerületbeli százados, belényesi szárnyparancsnok, hasonló minőségben ugyanazon csendőrkerületnél: Nagykarolyra.

Várakozási illetékekkel szabadságoltattak:

Mohácsi Ferencz m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „jelenleg szolgálatképtelen” 1911 október hó 1-től számítandó hat hó tartamára.

Választott lakhely: Zircz.

Gábel Alajos m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „jelenleg szolgálatképtelen” 1911 október hó 1-től számítandó hat hó tartamára.

Választott lakhely: Dombóvár.

Nyugállományba helyezettek:

1911 október 1-ével:

Orbán János m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhely: Csikváldotfalva.

Gergely Sándor m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhely: Bánffyhunad.

Keresztes Sámuel m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhely: Szászrégen.

Gothárd János m. kir. II. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint „rokkant, népfelkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan”.

Választott lakhely: Sepsiszentgyörgy.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:
dr. Virág László a m. kir. budapesti honvéd-helyőrségi kórház állományába tartozó törzsorvos, a m. kir. csendőrség egyőneinél 19 éven át fáradhatatlan buzgalommal teljesített egészségügyi szolgálataiért.

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Tóth András I. cz. őrmester, Gy. Szabó Sándor, Lőrincz Miklós és Juhos Károly cz. őrsvezetők, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett kiválóan buzgó és eredményes tevékenységükért, alárendeltjeiknek helyes és czélirányos befolyásolásáért, nemkülönbben példás magatartásukért.

Végh Sándor cz. őrmester, hosszas csendőrségi szolgálati ideje, de különösen az utóbbi két év alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgalmaért és eredményes tevékenységeért, őrsének kifogástalan rendben tartásáért, alárendelt legénységének helyes és czélirányos vezetéséért és oktatásáért, nemkülönbben az utóbbi időben tanusított példás magatartásáért.

A m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Burus Sándor csendőr cz. őrsvezető és Svólia István csendőr, egy tüzvész alkalmával az életbiztonság, valamint a tűzoltás és vagyonmentés körül tanusított bátor, gyors és fáradhatatlan tevékenységeért.

Szabó Kálmán I. és Gulyás János cz. őrmesterek, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt, a közbiztonsági szolgálat terén tanusított buzgó, körültekintő és eredményes tevékenységükért, nemkülönbben példás magatartásukért.

A m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Csillag József cz. őrmester, egy szándékos emberöléssel párosult rablás és egy 1700 korona kárértékű betöréses lopás tetteseinek nagy kitartással folytatott ügyes, szakavatott s fáradságot nem ismerő hosszas nyomozással történt kiderítése, elfogása és az igazságszolgáltatás kezébe juttatásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Marcso István és Pap Tivadar cz. őrsvezetők, Barizs Lajos, Békési Mihály, Jeles István, Tarcsi Gyula, Harsányi Károly csendőr cz. őrsvezetők és Orosz Mihály csendőr, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett odaadó igen eredményes tevékenységükért, nemkülönbben példás magatartásukért.

Keresztesi György járásörmester, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységeért, mint járásparancsnok őrsének jó rendben tartásáért, alárendeltjeinek helyes befolyásolásáért és vezetéséért, nemkülönbben példás magatartásáért.

A m. kir. VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Riklick Sándor csendőr czimzetes őrsvezető és Kluesil Márton csendőr — a pécsi szárny állományában, — szándékos emberöléssel párosult rablás és egy 1700 K kárértékű betöréses lopás tetteseinek hosszas és fáradszó nyomozással történt kiderítése körül tanusított eredményes tevékenységükért.

Előléptettek:

1911 szeptember 16-ával:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Piriczky Dénes cz. őrsvezető, *őrsvezető cz. őrmester*; é;
Szepessy Jenő és Papp Domokos cz. őrsvezetők, *csendőr cz. őrmesterek*;

1911 szeptember 26-ával:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Györi Ferencz, Dunka István, Csordás András, Tamba

Miklós, Seres Gergely, Széni János, Tanyi József, Vigh József és Simon György őrsvezetők, őrsvezető cz. őrmesterekké:

1911 szeptember 1-ével:

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Pál József, Biró Benjám, Daczó János, Pleskó Pál, Debreczeni János és Zajdon Vilmos cz. őrsvezetők, őrsvezetőkké;

az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

1911 szeptember 25-ével:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Szücs Illés, Nagy Dénes, Rétyi Mihály, Szücs Mihály L. Szécsi János, Pál Miklós, Boda Balint, Lukics Péter, Kosztin Vazul, Papp Péter és Botos Máté csendőrök, csendőr cz. őrsvezetőkké.

Katonai szolgálati jel:

A I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Birtalan József járásőrmester, 1911 szept. 5-én.

A II. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Kalapos Pál cz. őrmester, 1911 szept. 7-én;

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Horváth Ferenc cz. őrmester, 1911 szept. 15-én és Hézső Sándor cz. őrmester, 1911 szept. 17-én;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Gombolai János cz. őrmester, 1911 szept. 23-án.

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Szolesánszky Antal cz. őrmester, 1911 szept. 6-án és Borka Gyula cz. őrmester, 1911 szept. 14-én.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Berei Lajos, Filizsár István, Gelegonya András, Madácsy Lajos, Salzer Adolf cz. őrmesterek, Oláh Károly, Szabó Sándor I. cz. őrsvezetők, Czirják János, Dávid József II., Kanász István, Lovas János, Szöcs János csendőr cz. őrsvezetők, Antali István, Bereczki András, Bragyan György, Bodoni Sándor, Horváth Ferenc II., Horváth Pál, Jánosi Mihály, Nisztor János, Török László és Szalóki Antal csendőrök 3-3, Drobina Sándor csendőr cz. őrsvezető 2, Bakos András I. járásőrmester, Baráth István, Dávid József I., Korek Simon, Mészáros Sándor, Németh Mózes, Sándor Sándor, Tóth Antal II.

cz. őrmesterek, Gajzágó János, Kasza János, Kiss István I., Puskás József őrsvezetők, Bauer Ádám, Papp Sándor, Sági István, Végh József csendőr cz. őrsvezetők, Szücs Illés, Tóth K. Lajos, Vigh Lajos I., Balasa Vince, Balaskovics József és Pécskán Athanáz csendőrök 1—1 darab 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Névváltoztatás:

A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Filkó László csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1911. évi 107,677/VI—a szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknévét «Földvári»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Hegedüs István cz. őrmester, Miklós Valériával, 1911 augusztus 28-án, Felsőberekszón.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Nuber Sándor cz. őrsvezető, Bán Jusztával, 1911 szeptember 6-án, Hódmezővásárhelyen.

Kiss Pál I. csendőr cz. őrsvezető, Virág Zsófiával, 1911 szeptember 10-én, Csongrádon.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Orosz György cz. őrsvezető, Papdi Mánia Erzsébettel, 1911 augusztus 19-én, Kiskunmajsán.

Gara Imre cz. őrsvezető, Kézsmárki Ilonával, 1911 augusztus 28-án, Kunszentmártonban.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Danka András cz. őrsvezető, Koszka Juliannával, 1911 augusztus 29-én, Ratkón.

Miltsevics Ignác cz. őrsvezető, Scheiber Mariával, 1911 június 4-én, Lonkán.

3-szori bekenésre meg- szabadul kelle- metlen láb-, kéz- és hónaljzizadásától a Riesz-féle kenőcs használata által. 120 fillér beküldése ellenében bérmentve, utánvéttel 175 fillérért szállítja Riesz A. gyógyszerész Szent János gyógyszer-tára, Budapest, Széna-tér 1. (Azelőtt Kiskunhalas.) Értéktelen utánzatoktól óvakodjék. — Postai szétküldés naponként. — Gyógyszerkülönlegességek nagy raktára.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferencz-tér 9

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

Jegyzék a kitiltott őrsfőzönőkről bekötve
= raktárunkon kapható. =